

GAV ... — MAIL

De digitale nieuwsbrief van de
Groesbeek Airborne Vrienden

**Groesbeek
Airborne
Vrienden**

In 'n nieuw jasje

Roel Kerkhoff trad begin 2020 toe tot de GAV en is begonnen de website in een nieuw jasje te steken.

In de komende periode wordt de inhoud aangevuld, maar tijdens de verbouwing blijft de website gewoon bereikbaar. Ook de Nieuwsbrief heeft een andere stijl gekregen die aansluit bij de lay-out van de nieuwe website.

Gaat daarmee ook de inhoud veranderen? Nee, de nieuwsbrief blijft een combinatie van berichtgevingen uit de actualiteit en zo nu en dan een terugblik naar een bijzondere gebeurtenis uit het WO2 verleden. Reacties en tips blijven altijd welkom.

Beste lezer,

Dit is de eerste uitgave van de nieuwsbrief van Groesbeek Airborne Vrienden in 2021. In een roerig jaar, met veel beperkingen voor openbare bijeenkomsten, hebben wij als Airborne Vrienden niet nagelaten om bijzondere momenten in relatie tot WO2 te herdenken en aandacht te geven. Het coronavirus dwingt ons wel tot aanpassingen en improvisatie, maar heeft geen enkele invloed op ons enthousiasme en betrokkenheid, integendeel! Verzoeken om onze medewerking bij bijzondere gebeurtenissen in relatie tot WO2 blijven binnenkomen. Zowel burgers als mede stichtingen, verenigingen en instituten weten ons te vinden.

Voor de komende maanden staat het volgende te gebeuren: organisatorische en onderwijskundige ondersteuning bij een jeugdkamp in Groesbeek in relatie tot WO2, medewerking aan een expositie in Museumpark Orientalis (Heilig Landstichting) betreffende de wederopbouw in Nijmegen en Groesbeek direct na de oorlog in een breed kader en een sobere herdenking ter gelegenheid van 65 jaar Memorial Groesbeek op Canadese Erebegraafplaats op 2 juni. Op dit moment zijn we al betrokken bij de organisatie van het volgende jubileum jaar; 80 jaar bevrijding in de provincie Gelderland. Voor de aankomende maand september worden ook verschillende activiteiten voorbereid.

En tenslotte, de 'handjes' moeten ook af en toe wapperen: alle monumenten en panelen in Berg en Dal zullen in de zomer een schoonmaak en opknappbeurt krijgen. Rest mij u veel leesplezier toe te wensen en hopelijk een snel 'tot ziens' bij een van onze activiteiten.

Herman Wijnhoven, voorzitter Groesbeek Airborne Vrienden

Denken over herdenken

Eind 2018 werd GAV benaderd door Ruurd Kok uit Leiden. Ruurd, archeoloog en freelance journalist, wil zijn lezers graag met andere ogen laten kijken naar alledaagse plekken in het landschap waar een verborgen verhaal achter zit.

Voor zijn nieuwe boek 'Denken over Herdenken' trok Ruurd door Nederland en bezocht talloze monumenten. Toen hij eind 2018 bij het Glider Monument op Klein Amerika stond, zag hij dat er bloemen bij lagen. Maar hij zag ook het aan de Glider bevestigde bord (zie foto) en vroeg zich af wat nou eigenlijk de betekenis van dit monument was. In Schijndel (Brabant) staat namelijk het speelmonument 'Spitfire' speciaal voor kinderen, met een informatiebord over het tijdelijke vliegveld in de oorlog. Zo ontstond een interessante discussie over in uitvoering op elkaar lijkende monumenten met

totaal verschillende uitgangspunten. Wordt het beklimmen van monumenten eigenlijk wel als respectvol gezien? Met name in Engeland zijn talloze voorbeelden van monumenten waar een bordje bijstaat dat oproept uit respect voor het monument, dit niet te beklimmen. Ruurd heeft de gedachtewisseling over de Glider tussen hem en GAV opgenomen in zijn nieuwe boek dat nu verkrijgbaar is in de boekhandel.

Zie ook www.verloren.nl/denken-over-herdenken

De gemeente Berg en Dal is bezig een nieuw bord bij de Glider te plaatsen dat oproept het monument met respect te behandelen.

Met raad en daad (1)

Een beknopt overzicht van recente en komende activiteiten waarin de GAV adviseert dan wel participeert.

Speurtocht

Op 25 mei bezoeken 26 middelbare schoolkinderen van de Stichtse Vrije School uit Zeist enkele dagen Groesbeek. Dinsdagmiddag staat een speurtocht Market Garden op het programma, die door GAV begeleid wordt.

Expositie

Op uitnodiging van FAN (Friendship Albany Nijmegen) heeft GAV in samenwerking met Heemkundekring Groesbeek enkele vitrines ingericht in de expositie Wederopbouw & Internationale Vriendschap. Deze is vanaf begin juni te zien in het binnenmuseum van het Museumpark Heilig Land Stichting Orientalis.

Zie pagina 6 voor deel 2 van 'Met raad en daad'.

Historische ongelijkheden in herdenkingen

Het was even schrikken toen vorige maand een uitvoerig rapport over ongelijkheden in herdenkingen van de directeur-generaal van de Common Wealth War Graves Commission (CWGC) werd ontvangen.

Gelukkig bleek het niet te gaan over ongelijkheden bij organisaties wereldwijd die hun eigen invulling geven aan herdenkingen op Gemenebest begraafplaatsen. Dit gaat over de ongelijkheid die direct na de Eerste Wereldoorlog is ontstaan, buiten Europa, over de ongelijkwaardige behandeling bij overleden strijders voor het Gemenebest.

Direct na deze oorlog bepaalde de Imperial War Graves Commission dat de namen van oorlogsdoden in het Britse Rijk op een grafsteen of paneel te zien zouden zijn. Ongeacht geloof, rang en sociaal of militair leven. Bij 50.000 doden van India, Egypte, Oost- en West-Afrika en Somalië bleek uit grondig onderzoek dit niet gebeurd te zijn. Zij liggen in massagraven en de vermisten staan dan weliswaar op een lijst, hun namen prijken niet op een Memorial. Nog eens 350.000 doden in de genoemde continenten en landen worden niet bij naam of zelfs helemaal niet herinnerd. Ongeveer gelijktijdig met het verschijnen van het 70 pagina's tellende rapport, maakte een parlamentslid in het Huis van Afgevaardigden bekend welk een schande het wel niet was, dat deze ongelijkheid al 100 jaar voortduurde. Natuurlijk gaat hier over iets

dat lang geleden is gebeurd en ook nog eens ver buiten Europa. Maar het 17-koppige comité dat met het rapport naar buiten kwam gaf de hedendaagse Commonwealth War Graves Commission een tiental aanbevelingen mee waar we in Europa ook iets van gaan merken. Namelijk dat de Common Wealth War Graves Commission meer energie moeten leggen in het terugvinden van naamloze oorlogsdoden. Dat geldt in Europa bijvoorbeeld voor de graven van de onbekenden en de namen op het Groesbeek Memorial. Daarnaast is ook gezegd dat de Common Wealth War Graves Commission transparanter moet worden op hun website, vooral over de bestaande omissies.

Dit laatste heeft al geleid tot de publicatie van een lijst met 800 graven in Europa (van beide wereldoorlogen) die nader onderzocht zijn op de vermoedelijke identiteit van de dode. Circa 600 graven hebben echter de status 'Geweigerd - onvoldoende bewijs'. Hiervan bevinden zich 16 graven op Gemenebest begraafplaatsen in deze regio.

We zijn zeer benieuwd naar het vervolg.

Op 2 juni 2021 is het 65 jaar geleden dat het Groesbeek Memorial werd onthuld.

Daar komen de burenen...

Elk jaar herdenken we in Nederland 4 en 5 mei. Ook de Dag van Europa op 9 mei trekt in deze grensregio steeds meer de aandacht. Dat is een mooie ontwikkeling. Voor 10 mei, de dag waarop Nederland werd binnengevallen is nauwelijks aandacht. In 2013 zond de NTR de indrukwekkende 5-delige serie uit waaraan de titel van dit stukje is ontleend. Die documentaire toonde echter de Duitse aanvallen in de grensregio's van Limburg.

10 mei is een dag die toch ook onlosmakelijk verbonden is met onze grensregio. Niet op de minste plaats vanwege de overeenkomsten die 10 mei 1940 heeft met 17 september 1944. Voor de Duitse 254. Infanterie Division waren in mei 1940 de bruggen over de Waal bij Nijmegen, het Maas-Waal kanaal, de Maasbruggen bij Mook en Grave van essentieel belang. Ruim vier jaar later

lagen dezelfde bruggen opnieuw in het vizier, maar ditmaal bij de Amerikaanse 82nd Airborne Division.

Terug naar 1940. Rondom Groesbeek werd vanuit het Reichswald door Duitse legereenheden getuurd naar de eenzame Nederlandse wachtposten aan de grens. Deze behoorden tot de 3e compagnie van het 11e Grensbataljon dat slechts één taak had: observeren of de vijand in aantocht was om vervolgens middels alle mogelijke vormen van communicatie, van postduivencentrale tot telefoonnet, alarm te slaan richting eigen eenheden langs de Maas, de Waal en het Maas-Waal kanaal.

De toenmalige commandant van het I bataljon van het 26e Regiment Infanterie waartoe de 3e Compagnie behoorde, de reserve Majoor Weber, schreef over de inzet van zijn eenheid al tijdens de oorlog een manuscript. Dit kwam uiteindelijk in 1955 tot publicatie. >>

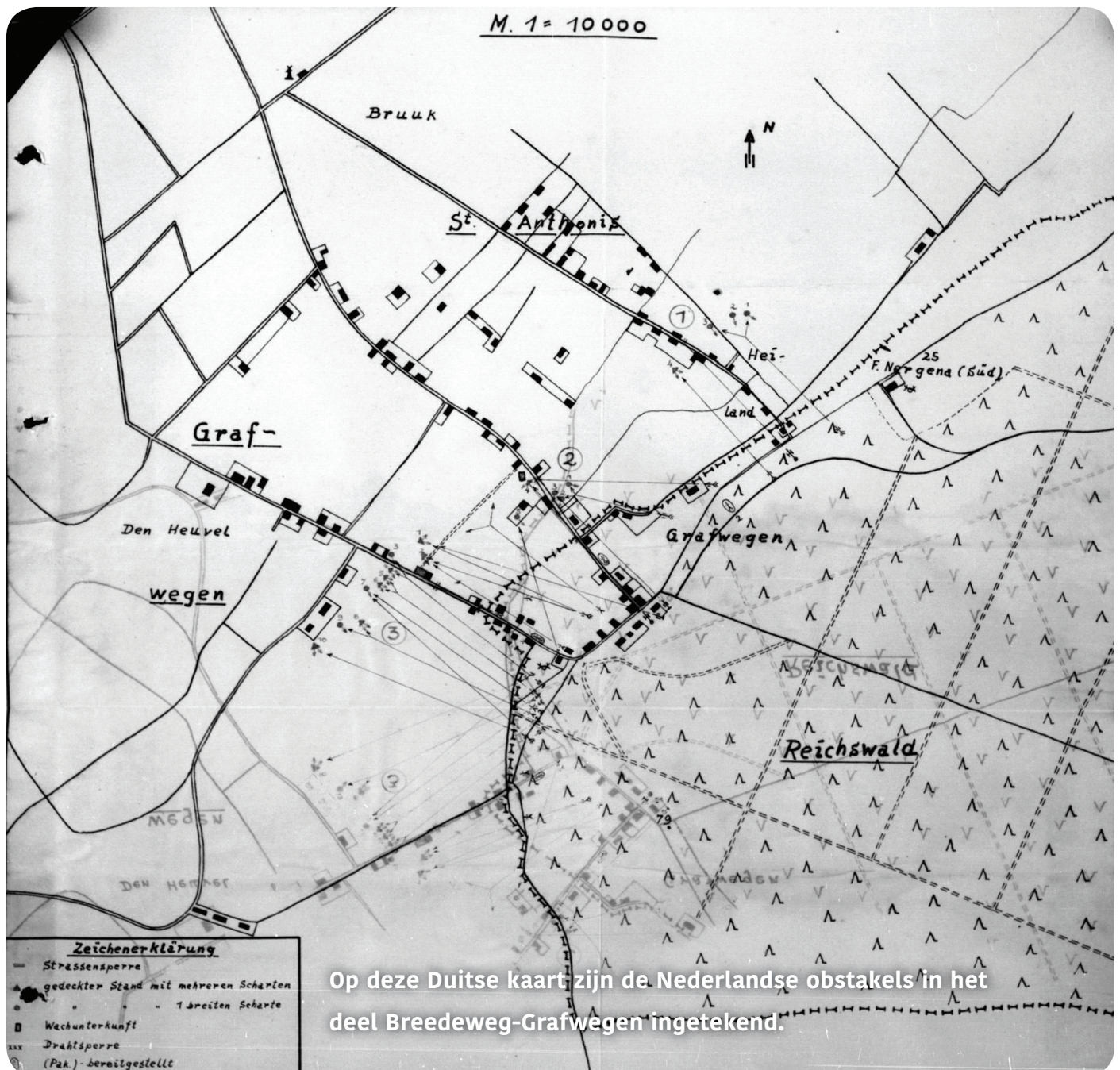
Heumensebaan gezien richting Molenhoek. De werklieden staan voor de afslag richting het Zweefvliegveld.

Oorspronkelijk onderschrift: 'Werklieden uit Groesbeek zijn juist bezig de boomen, die voor wegversperring hadden gediend, weg te voeren. Men ziet nog de afgebroken boomstammen'.

Gerrie Driessen heeft hieruit in zijn publicatie Groesbeekse gezichten uit de periode 1945-1949 in een supplement enkele passages opgenomen die gewijd zijn aan de gebeurtenissen in Groesbeek op 10 mei 1940. Het is zeer de moeite waard de belevenissen van de grensposten die hals over kop moesten maken dat ze wegwamen, te lezen.

Wat Weber in zijn boek niet beschrijft is de Duitse kant. Welke eenheden waren het die de grens overstaken? Reeds half oktober 1939 was de 254. Infanterie Division verantwoordelijk voor het gebied rond Kleve en van de verst

vooruitgeschoven eenheden aan de Nederlandse grens. Vanaf februari 1940 namen eenheden bezit van het Reichswald en de omliggende plaatsen als Kranenburg, Mehr, Donsbrüggen en Kleve. In een later stadium werden hier Pionierseenheden voor bruggenbouw en de Aufklärungsabteilung van de SS Verfügungstruppe aan toegevoegd. De Duitsers hielden de activiteiten rond Groesbeek en de lager gelegen dorpen, goed in de gaten. De dagelijkse meldingen hierover zijn talrijk en geven een goed beeld hoe gedetailleerd dit gebeurde.

Op deze Duitse kaart zijn de Nederlandse obstakels in het deel Breedeweg-Grafwegen ingetekend.

Met raad en daad (2)

Memorial Day

Net als vorig jaar zal Memorial Day op de laatste zondag van mei in besloten kring plaatsvinden. Een dag eerder zal GAV toch een krans leggen namens de 82nd Airborne Division Association op het zogeheten Square of Honor.

Geschiedenis Jachtslot Mookerheide

Hans Wolters en Theo Willems zijn namens Natuurmonumenten een boek aan het schrijven over de geschiedenis van het Jachtslot Mookerheide. Een hoofdstuk hierin is gewijd aan de Tweede Wereldoorlog. De GAV heeft hiervoor de gebeurtenissen rond het centrale krijgsgevangenenkamp van de 82nd onderzocht, dat tijdelijk achter het jachtslot was gevestigd. De periode inval 1940 en de bezettingsjaren is nog in onderzoek.

Bezoek Defense Attaché

GAV bereidt samen met andere regionale organisaties het bezoek voor dat de nieuwe Defense Attaché, kolonel Sadler, binnenkort aan Groesbeek komt brengen. Een enorme staat van dienst als voormalig artillerie officier binnen NATO bracht hem als politiek en militair adviseur op talrijke plekken. Van Europa naar Irak, Afrika, het Midden-Oosten naar nu dus de Amerikaanse ambassade in Den Haag.

Orange Lanyard

Deze onderscheiding werd na de oorlog aan de para's van de 82nd and 101st uitgereikt. In 1982 ontvingen ook de Amerikaanse Glider Pilots deze onderscheiding, uitgerijkt in De Körf te

Breedeweg-Groesbeek. Ze hadden tenslotte de eenheden van de 82nd naar Groesbeek en Overasselt gevlogen. Onlangs werd GAV gevraagd of wij alsnog een lanyard zouden kunnen regelen voor de 98-jarige Fred Lund die op 18 september 1944 zijn glider aan de grond zette op Klein Amerika. Fred had nooit de lanyard ontvangen. Dankzij de professionele hulp van Monique Hekman-Landwier (Defensie) was dit snel geregeld. De Orange Lanyard is al onderweg naar de Nederlandse defensieattaché in Washington, die de onderscheiding Fred persoonlijk gaat omhangen.

Bijzondere ontdekking

De heer Jacobs uit Groesbeek stuurde recent een drietal foto's op naar Gerrie Driessen van de Heemkundekring Groesbeek. Hoewel het hem al duidelijk was waar de foto's genomen waren, was niet duidelijk welke Geallieerde eenheid daarop te zien is. Op een van de foto's is een schuurtje zichtbaar dat er vandaag de dag nog staat. Gerrie vroeg de GAV dit verder te onderzoeken. Het resultaat van dit onderzoek wordt binnenkort gepubliceerd op de website Erfgoednet Berg en Dal.

Lopende projecten

Omdat vorig jaar de viering van de Bevrijding geen doorgang kon vinden, zijn de niet afgeronde projecten van GAV in het kader van Gelderland Herdenkt verlengd tot mei 2021. Niettemin bleek in dit coronatijdperk de voortgang erin houden een moeilijke opgave. Daar liggen allerlei praktische oorzaken en andere redenen aan ten grondslag. GAV hoopt in goed overleg met de gemeente deze projecten toch nog tijdig te kunnen voltooien.

Een hilarische vergissing

Begin april overleed prins Philip. Dit riep bij enkele Airborne Vrienden meteen de herinnering op aan 20 september 2009. In een groots opgezet evenement werd de verovering van de Waalbruggen in Nijmegen gevierd. De GAV was hierbij aanwezig, prins Philip ook.

Nou is 'hierbij aanwezig' wat zwak uitgedrukt. De GAV-delegatie behoorde tot de genodigden en was vooraan erbij. Tijdens de ceremonie bij het Valkhof legden pastor Thuring en Nol Saedt namens de GAV een krans. Na afloop van de ceremonie passeerde Koninging Beatrix bij

het weggaan een tweetal Airborne Vrienden die haar een handdruk gaven en bedankten voor haar aanwezigheid. Philip die kort achter Beatrix aankwam, onderweg naar de opgestelde Grenadier Guards, weigerde resoluut de uitgestoken hand van een van de Airborne Vrienden. "No" voegde hij toe en liep door. De Airborne Vriend in kwestie ging achter Philips aan in een wanhopige poging hem duidelijk te maken dat ze elkaar in 1994 al eens ontmoet hadden. Opnieuw klonk een duidelijke "No", waarna zijn beveiliging op discrete wijze de 'achtervolging' afbrak. Toen hem werd gevraagd waarom hij Philip bleef achtervolgen reageerde hij verbaasd: "Philip? Ik dacht serieus dat het Lord Carrington was!"

Helemaal rechts Lord Carrington met naast hem Prins Philip.

Colofon

Redactie

Marco Cillessen, Roel Kerkhoff, Herman Wijnhoven

Verantwoording foto's

Pag 1. D-Day Publishing; pag 2. Ruurd Kok; pag 3. CWGC; pag 4. Weber; pag 5. NARA; pag 7. GAV

GAV-mail is de digitale nieuwsbrief van de Groesbeek Airborne Vrienden en wordt verzonden aan onze relaties. Via de nieuwsbrief houden we je op de hoogte van onze activiteiten en van gerelateerd nieuws.

**Groesbeek
Airborne
Vrienden**

www.groesbeekairbornevrienden.nl
p/a Jan Steenweg 11
6562 BX Groesbeek